ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Монгол Улсын Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: СНАГ-2025/009/НА-СТА-ТЕЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Улаанбаатар хот 2025 он	Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын орлогч Я.Самбуунprinc Утас:329871 Цахим хаяг:Sambuunyamya@audit.gov.mn Санхүү-нийцлийн аудитын газрын захирал, тэргүүлэх аудитор: Ц.Наранчимэг Утас:261663 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn Аудитын менежер: А.Цогбаяр Утас: 51-260512 Цахим хаяг: tsogbayara@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Ж.Бүжинханд Утас:51-261628 Цахим хаяг: Bujinkhandj@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ АУДИТОР
15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

2025.04.25 № 1595

танай ____________-ны № ____________-т

МОНГОЛ УЛСЫН ШАДАР
САЙД С.АМАРСАЙХАН ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.5-д заасны дагуу Монгол Улсын Шадар сайдын /онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн/ эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний үзэж байгаагаар Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт тайлбарласан зүйлсийн үр нөлөөг эс тооцвол 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, тайлант жилийн эцсээрх тэдгээрийн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу бүхий л материаллаг байдлын үүднээс үнэн зөв толилуулсан байна.

Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу хараат бусаар гүйцэтгэж, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар илэрсэн залруулагдаагүй нийт 141,347.6 сая төгрөгийн зөрчил бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс давсан, санхүүгийн тайлагналын “ангилал”, “нийцсэн ба зохистой байх” батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна. Тухайлбал:

1. Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний 77 байгууллагын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар санхүүгийн тайлантай холбоотой нийт 104,204.0 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн нь санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд тавих дотоод хяналт хангалтгүй байгаатай холбоотой;
2. Харьяа байгууллагууд тайлант онд хугацаа хэтэрсэн 13,154.7 сая төгрөгийн авлага, 7,255.3 сая төгрөгийн өглөгийн үлдэгдэлтэй гарч төсвийг зохистой удирдаж чадаагүй;
3. Зарим харьяа байгууллагууд өөрийн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх явцад бий болдог жил бүр давтагдах шинжтэй тогтмол орлогыг төсөвт тусгаагүй, 2,502.3 сая төгрөгийн, орлогыг нэмэлт санхүүжилтийн дансанд төвлөрүүлж зарцуулсан, урсгал зардлын санхүүжилтээс нийт 208.0 сая төгрөгөөр эдийн ангилал зөрчиж үндсэн хөрөнгө бэлтгэсэн;

Z:\Yawsan_Bichig\2025\0425 SNAG-17.Docx

1525040520

4. Өмнөх оны аудитаар өгсөн 278.2 сая төгрөгийн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Дээрх зөрчлүүд нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1, 6.4.1, 6.4.8, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5, 44 дүгээр зүйлийн 44.4, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3, 20.2.5, 20.2.6 дахь заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Асуудлыг онцлон тэмдэглэсэн хэсэг

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд Засгийн газрын нөөц сангаас 44,764.5 сая төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 22,223.8 сая төгрөг, Засаг даргын нөөц сангаас 8,046.1 сая төгрөг, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас 6,680.3 сая төгрөгийн хандив тусламж, дээд шатны төсвийн захирагчаас 6,030.9 сая төгрөг, нийт 87,745.6 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, 81,278.3 сая төгрөгийн зарцуулан, 6,467.3 сая төгрөгийг татан төвлөрүүлсэн.

Сангийн сайдын 2022 оны А/282 дугаар тушаалаар батлагдсан “Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах, тайлагнах, нягтлан бодох бүртгэлд тусгах, хяналт тавих журам”-ын дагуу Сангийн сайдын 2024 оны 12 дугаар сарын 09-ны өдрийн 224 дүгээр тушаалаар 2024 оны жилийн эцэст Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудад үндсэн үйл ажиллагааны давсан орлогоос нийт 6,014.7 сая төгрөгийг зарцуулах эрхийг олгосныг журмын дагуу зарцуулсан байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал нөлөөтэй хэмээн мэргэжлийн шүүн тунгаалтаар бидний авч үзсэн асуудал байна. Гол асуудлыг санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд бүхэлд нь харгалзаж, аудитын санал дүгнэлтээ илэрхийлэхэд авч үзсэн бөгөөд энэхүү гол асуудлын талаар бид тусад нь дүгнэлт гаргахгүй.

Монгол Улсын Шадар сайдын төсвийн багцад улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих 12 төсөл, арга, хэмжээний санхүүжилтэд нийт 89,687.7 сая төгрөг батлагдаж, гүйцэтгэлээр 99.5 хувь буюу 89,205.5 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

Өвөлжилт, хаваржилт хүндэрсэнтэй холбоотойгоор “Малчдад тусалъя” хандивын аянд 52 иргэн, 33 аж ахуйн нэгж, 119 төрийн байгууллага, 32 төрийн бус байгууллага зэргээс нэмэлт санхүүжилтийн дансанд 19.1 сая төгрөг, ХААН банкны дансанд 3,870.2 сая төгрөг, нийт 3,882.5 сая төгрөгийн мөнгөн хандив хүлээн авснаас Монгол Улсын Шадар Сайдын 2024 оны 25, 42, 43, 51, 114, Улсын Онцгой комиссын даргын 2024 оны 4, 5, 8, 11, 12 дугаар тушаалын дагуу өвөлжилт хаваржилт хүндэрсэн аймаг, сумдад дэмжлэг үзүүлэх, хаагдсан зам давааг нээх, зүй бусаар хорогдсон мал, амьтны сэг зэмийг устгахад ажилласан алба хаагчдын томилолт, ариутгал халдваргүйтгэлийн төлбөр болон үерийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор зөөврийн далан, хүн нэг бүрийн усны хувцас, цув, бээлий зэргийг худалдан авахад нийт 3,657.1 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

Бусад асуудал

Онцгой байдлын байгууллагууд нь Гамшгаас хамгаалах хууль, тогтоомж, түүнтэй холбоотой төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, үйл ажиллагааг улсын болон орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулж, мэргэжлийн удирдлагаар хангах чиг үүргийг хэрэгжүүлэн ажиллажээ.

Хөвсгөл нуурын эко системийг хамгаалах, нуурын ёроолын аюултай хог хаягдлыг цэвэрлэх, бохирдлыг бууруулах, живсэн тээврийн хэрэгслийг илрүүлэх, байршлыг тогтоох, татан гаргах ажлыг 2021-2024 онуудад Онцгой байдлын ерөнхий газраас удирдан зохион байгуулж Зэвсэгт хүчний жанжин штаб, Шинжлэх ухаан, техникийн их сургууль, Үндэсний батлан хамгаалах их сургуулийн эрдэмтэд, зөвлөх инженер, судалгааны баг хамтран Хөвсгөл нуурт живсэн "Сүхбаатар" хөлөг онгоц болон бусад 11 автомашин, техник хэрэгслийг 33.4-171 метрийн гүнээс татан гаргаж, тэдгээрт агуулагдаж байсан 50 орчим тонн шатахуун, тос тосолгооны материал, аюултай хог хаягдлыг аюулгүй болгосон байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр болон "Хурдтай хөгжлийн төлөөх зориг" хамтарсан Засгийн газрын гэрээнд "Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого"-ыг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна. Засгийн газраас 2024 оныг "Бүсчилсэн хөгжлийг дэмжих жил болгон зарлаж энэ хүрээнд 23 жилийн дараа баримтлал"-ыг Улсын Их хурлаар хэлэлцэн баталжээ.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 08 дугаар сарын 14-ны өдрийн 33 дугаар тогтоолоор "Бүсчилсэн хөгжлийн үндэсний хүрээлэн" УТҮГ нь Монгол Улсын Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд үүсгэн байгуулагдсан. Монгол Улсын Шадар сайдын 2024 оны 09 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 59 тоот тушаалаар тус хүрээлэнгийн бүтэц, орон тоо батлагдсанаар үйл ажиллагаагаа эхэлсэн байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

Д.ЗАГДЖАВ

Z:\Yawsan_Bichig\2025\0425 SNAG-17.Docx

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон /мянган төгрөгөөр/

Тайлангийн үзүүлэлт	**Тодруулга**	**2023оны 12-р сарын 31**	**2024 оны 12-р сарын 31**
ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		**195,524,414.0**	**358,079,688.8**
МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3а, 3б	531,263.8	60,873,236.8
АВЛАГА	5а, 5б, 6а, 6б	20,907,181.7	18,605,011.8
УРЬДЧИЛГАА	7а, 7б	1,816,397.7	4,123,620.9
БАРАА МАТЕРИАЛ	8а, 8б, 8в	83,663,764.6	81,872,194.2
НӨӨЦИЙН БАРАА	9а	79,530,958.9	90,086,127.6
БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	10	9,074,847.3	102,519,497.5
ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		**373,808,509.3**	**431,825,626.1**
ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	12а, 12б, 12в	373,808,509.3	431,825,626.1
Биет хөрөнгө		338,120,283.4	391,478,025.2
Биет бус хөрөнгө	13	35,688,225.9	40,347,600.9
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II		**569,332,923.3**	**789,905,314.9**
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		**5,189,716.4**	**67,727,954.4**
БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15а, 15б	5,189,716.4	67,727,954.4
Богино хугацаат зээлийн өглөг	16а, 16б	103,702.8	-
Өглөг	17а, 17б	5,083,863.6	67,723,082.4
Урьдчилж орсон орлого	18а, 18б	2,150.0	4,872.0
ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН		**564,143,206.9**	**722,177,360.5**
Засгийн газрын хувь оролцоо		564,143,206.9	722,177,360.5
Засгийн газрын оруулсан капитал		106,643,256.2	114,420,218.7
Хуримтлагдсан үр дүн		407,278,690.4	557,132,504.5
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү		50,221,260.3	50,624,637.3
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V		**569,332,923.3**	**789,905,314.9**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон /мянган төгрөгөөр/

Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2023 оны 12-р сарын 31	2024 оны 12-р сарын 31
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)		**290,470,100.2**	**554,801,318.8**
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	72,341,270.9	136,999,534.7
Нийтлэг татварын бус орлого		72,341,270.9	132,819,201.5
Тусламжийн орлого		-	4,180,333.2
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		218,128,829.3	417,801,784.2
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	**2а, 2б**	**234,411,407.6**	**361,643,916.0**
УРСГАЛ ЗАРДАЛ		234,411,407.6	360,446,186.2
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		211,307,886.9	337,671,297.4
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		108,932,819.2	161,387,582.2
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		4,581,922.4	6,462,016.4
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		8,354,954.1	9,254,545.5
Хангамж, бараа материалын зардал		7,818,874.8	12,939,553.1
Норматив зардал		10,138,265.0	11,347,970.8
Эд хогшил, урсгал засварын зардал		6,353,920.3	6,800,153.6
Томилолт, зочны зардал		1,460,363.7	2,630,835.2
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		18,951,071.2	25,132,099.6
Бараа үйлчилгээний бусад зардал		44,715,696.3	101,716,541.1
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		23,103,520.8	22,774,888.8

ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		-	1,197,729.8
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)		**56,058,692.6**	**193,157,402.9**
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН		**42,496.4**	**1,818,328.8**
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		**51,407,509.0**	**38,111,589.1**
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)		**4,693,679.9**	**156,864,142.5**

2.3 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон /мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2023 оны 12-р сарын 31	2024 оны 12-р сарын 31
I	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**244,892,297.4**	**514,521,984.8**
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	17,810,276.8	85,461,784.2
120	Нийтлэг татварын бус орлого	17,810,276.8	82,243,884.7
122	Тусламжийн орлого	-	3,217,899.5
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	227,082,020.6	429,060,200.6
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**222,196,639.2**	**338,167,029.6**
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	222,196,639.2	338,167,029.6
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	189,623,468.5	307,866,171.5
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	108,172,884.4	160,317,436.4
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	4,665,281.2	6,356,820.8
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	8,047,654.1	9,530,306.6
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	6,271,596.9	8,287,531.1
2105	Нормативт зардал	7,480,698.6	12,705,979.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,689,111.6	11,139,336.2
2107	Томилолт, зочны зардал	1,433,796.1	2,647,440.4
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	21,887,583.7	31,812,787.3
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	25,974,862.0	65,068,533.7
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	32,573,170.7	30,300,858.1
III	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)**	**22,695,658.2**	**176,354,955.3**
V	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)**	**23,722,747.2**	**116,012,982.3**
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	23,722,747.2	116,012,982.3
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	23,722,747.2	116,012,982.3
VI	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)**	**(23,722,747.2)**	**(116,012,982.3)**
VIII	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)**	**(1,027,089.1)**	**60,341,973.0**
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	1,558,352.9	531,263.8
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	531,263.8	60,873,236.8

2.4 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон /мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Цөөнхийн хувь оролцоо	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	**2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**547,493,099.1**	**-**	**547,493,099.1**
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	12,553,772.9	-	12,553,772.9
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	560,046,872.0	-	560,046,872.0
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	(1,767,059.4)	-	(1,767,059.4)
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	1,169,714.4	-	1,169,714.4
9	Тайлант үеийн үр дүн	4,693,679.9	-	4,693,679.9
10	**2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**564,143,206.9**	**-**	**564,143,206.9**

12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	1,181,504.4	-	1,181,504.4
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	565,324,711.3	-	565,324,711.3
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	(11,746.7)	-	(11,746.7)
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	253.4	-	253.4
19	Тайлант үеийн үр дүн	156,864,142.5	-	156,864,142.5
20	**2024 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл**	**722,177,360.5**	-	**722,177,360.5**

2.5 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон / төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**363,931,818,700.00**	**360,760,937,664.71**	**3,170,881,035.29**	**99.1**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**255,364,415,400.00**	**252,676,220,250.61**	**2,688,195,149.39**	**98.9**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**241,969,860,900.00**	**239,487,420,777.33**	**2,482,440,122.67**	**99.0**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**159,376,424,700.00**	**157,969,656,677.11**	**1,406,768,022.89**	**99.1**
210101	Үндсэн цалин	95,160,435,200.00	94,251,488,744.31	908,946,455.69	99.0
210102	Нэмэгдэл	54,885,435,000.00	53,761,262,451.64	1,124,172,548.36	98.0
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	3,812,227,500.00	4,376,572,133.29	(564,344,633.29)	114.8
210104	Урамшуулал	5,518,327,000.00	5,570,370,008.11	(52,043,008.11)	100.9
210105	Гэрээт ажлын хөлс	-	9,963,339.76	(9,963,339.76)	
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**6,324,058,100.00**	**6,097,710,722.47**	**226,347,377.53**	**96.4**
210201	Тэтгэврийн даатгал	2,364,682,300.00	2,313,764,459.02	50,917,840.98	97.8
210202	Тэтгэмжийн даатгал	296,897,100.00	274,302,189.20	22,594,910.80	92.4
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	149,886,700.00	146,790,221.28	3,096,478.72	97.9
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	150,931,300.00	132,768,635.07	18,162,664.93	88.0
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,361,660,700.00	3,230,085,217.90	131,575,482.10	96.1
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**9,855,669,100.00**	**9,276,313,986.89**	**579,355,113.11**	**94.1**
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,270,863,800.00	1,970,343,534.31	300,520,265.69	86.8
210302	Түлш, халаалт	6,165,369,200.00	6,008,661,671.96	156,707,528.04	97.5
210303	Цэвэр, бохир ус	591,946,700.00	499,143,858.08	92,802,841.92	84.3
210304	Байрны түрээс	827,489,400.00	798,164,922.54	29,324,477.46	96.5
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**6,036,778,400.00**	**6,026,868,991.43**	**9,909,408.57**	**99.8**
210401	Бичиг хэрэг	372,976,500.00	374,769,640.70	(1,793,140.70)	100.5
210402	Тээвэр, шатахуун	4,575,545,700.00	4,572,796,309.80	2,749,390.20	99.9
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	295,543,300.00	296,532,523.08	(989,223.08)	100.3
210404	Ном, хэвлэл	2,385,000.00	2,385,000.00	-	100.0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон	54,499,300.00	52,262,521.75	2,236,778.25	95.9

	мэрэгчдийн устгал, ариутгал				
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	735,828,600.00	728,122,996.10	7,705,603.90	99.0
2105	**Нормативт зардал**	**13,136,469,900.00**	**13,127,276,076.58**	**9,193,823.42**	**99.9**
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	1,468,769,000.00	1,468,215,894.66	553,105.34	100.0
210502	Хоол, хүнс	5,235,777,500.00	5,227,228,086.92	8,549,413.08	99.8
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,431,923,400.00	6,431,832,095.00	91,305.00	100.0
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**11,771,660,700.00**	**11,702,351,877.26**	**69,308,822.74**	**99.4**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,109,981,300.00	3,111,946,730.87	(1,965,430.87)	100.1
210602	Тавилга	65,000,000.00	64,996,000.00	4,000.00	100.0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	226,984,800.00	201,014,338.00	25,970,462.00	88.6
210604	Урсгал засвар	8,369,694,600.00	8,324,394,808.39	45,299,791.61	99.5
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**1,181,523,800.00**	**1,165,151,843.50**	16,371,956.50	98.6
210701	Гадаад албан томилолт	50,000,000.00	49,995,251.50	4,748.50	100.0
210702	Дотоод албан томилолт	988,993,800.00	972,859,644.00	16,134,156.00	98.4
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	142,530,000.00	142,296,948.00	233,052.00	99.8
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**33,198,107,900.00**	**33,038,040,619.66**	**160,067,280.34**	**99.5**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	23,206,426,700.00	23,109,672,367.66	96,754,332.34	99.6
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	33,571,300.00	24,520,499.20	9,050,800.80	73.0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	5,957,893,000.00	5,955,606,322.72	2,286,677.28	100.0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	128,737,800.00	111,054,292.22	17,683,507.78	86.3
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	25,426,600.00	23,048,960.00	2,377,640.00	90.6
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,392,080,400.00	3,390,852,535.34	1,227,864.66	100.0
210807	Газрын төлбөр	286,907,500.00	257,952,962.52	28,954,537.48	89.9
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	650,000.00	75,100.00	574,900.00	11.6
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	166,414,600.00	165,257,580.00	1,157,020.00	99.3

2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**1,089,168,300.00**	**1,084,049,982.43**	**5,118,317.57**	**99.5**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	420,402,900.00	417,132,843.43	3,270,056.57	99.2
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	668,765,400.00	666,917,139.00	1,848,261.00	99.7
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**13,394,554,500.00**	**13,188,799,473.28**	205,755,026.72	98.5
2131	**Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг**	**409,733,200.00**	**408,808,476.57**	924,723.43	99.8
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	409,733,200.00	408,808,476.57	924,723.43	99.8
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**12,984,821,300.00**	**12,779,990,996.71**	204,830,303.29	98.4
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	54,388,300.00	54,347,900.00	40,400.00	99.9
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	4,500,000.00	4,400,000.00	100,000.00	97.8
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	8,596,693,600.00	8,404,408,684.71	192,284,915.29	97.8
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	3,530,890,000.00	3,524,402,483.00	6,487,517.00	99.8
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	798,349,400.00	792,431,929.00	5,917,471.00	99.3
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**108,567,403,300.00**	**108,084,717,414.10**	482,685,885.90	99.6
220001	Барилга байгууламж	69,109,661,100.00	69,106,674,106.00	2,986,994.00	100.0
222001	Тоног төхөөрөмж	20,578,000,000.00	20,098,838,470.00	479,161,530.00	97.7
223001	Бусад хөрөнгө	8,500,000,000.00	8,500,000,000.00	-	100.0
224001	Стратегийн нөөц хөрөнгө	10,379,742,200.00	10,379,204,838.10	537,361.90	100.0
III	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**363,931,818,700.00**	**360,760,959,414.71**	**3,170,859,285.29**	**99.1**
31	**УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**347,832,788,600.00**	**341,775,295,381.36**	6,057,493,218.64	98.3
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	347,832,788,600.00	341,775,295,381.36	6,057,493,218.64	98.3
35	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	**16,099,030,100.00**	**19,177,481,850.35**	(3,078,451,750.35)	119.1
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	16,087,616,100.00	19,158,065,795.35	(3,070,449,695.35)	119.1
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	11,414,000.00	19,416,055.00	(8,002,055.00)	170.1

	Тохируулгын орлого, зарлагын зөрүү	-	(191,817,817.00)	191,817,817.00	
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-	-	
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	21,750.00	(21,750.00)	
6	**ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ**	**1,758.00**	**1,682.00**	76	95.7
61	**БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО**	**26**	**26**	-	100.0
610001	Төсвийн байгууллага	26	26	-	100.0
62	**АЖИЛЛАГСДЫН ТОО**	**866**	**828**	38	95.6
620001	Удирдах ажилтан	55	47	8	85.5
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	677	664	13	98.1
620003	Үйлчлэх ажилтан	134	117	17	87.3

2.6 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон /төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**-**	**87,745,676,849.49**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**-**	**84,424,062,990.49**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**-**	**75,082,908,068.53**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**-**	**2,347,779,684.58**
210101	Үндсэн цалин	-	298,430,967.24
210102	Нэмэгдэл	-	1,080,029,614.07
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	-	2,109,000.00
210104	Урамшуулал	-	144,626,399.27
210105	Гэрээт ажлын хөлс	-	822,583,704.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**-**	**259,110,098.87**
210201	Тэтгэврийн даатгал	-	203,909,824.31
210202	Тэтгэмжийн даатгал	-	6,780,804.65
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	-	4,261,108.33
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	-	2,988,207.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	-	41,170,154.58
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**-**	**255,581,507.43**
210301	Гэрэл, цахилгаан	-	20,196,359.52
210302	Түлш, халаалт	-	213,094,281.72
210303	Цэвэр, бохир ус	-	14,428,466.19
210304	Байрны түрээс	-	7,862,400.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**-**	**2,387,978,411.20**
210401	Бичиг хэрэг	-	160,440,308.40
210402	Тээвэр, шатахуун	-	1,817,946,937.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	-	12,967,940.80
210404	Ном, хэвлэл	-	45,017,750.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	-	18,775,734.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	-	332,829,741.00
2105	**Нормативт зардал**	**-**	**1,899,653,491.88**
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	-	142,611,730.00
210502	Хоол, хүнс	-	632,186,494.88
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	-	1,124,855,267.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**-**	**3,227,785,849.00**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	-	953,837,835.00

210602	Тавилга	-	683,563,900.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	-	106,811,800.00
210604	Урсгал засвар	-	1,483,572,314.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**-**	**1,482,386,049.40**
210701	Гадаад албан томилолт	-	122,644,475.40
210702	Дотоод албан томилолт	-	1,337,586,552.00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	-	22,155,022.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**-**	**1,629,604,055.05**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	1,593,120,661.05
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	-	960,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	-	3,171,525.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	-	359,109.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	31,204,000.00
210807	Газрын төлбөр	-	113,760.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	-	675,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**-**	**61,593,028,921.12**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	61,347,248,757.12
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	245,780,164.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**-**	**9,341,154,921.96**
2131	**Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг**	**-**	**630,477.28**
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	-	630,477.28
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**-**	**2,873,230,769.00**
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	-	237,031,159.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	-	2,636,199,610.00
2133	**Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**-**	**6,467,293,675.68**
213305	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт,нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	6,465,611,004.35
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	1,682,671.33
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**-**	**3,321,613,859.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	**-**	**3,321,613,859.00**
220001	Барилга байгууламж	-	13,700,200.00
221001	Их засвар	-	1,197,729,769.00
223001	Бусад хөрөнгө	-	16,850,000.00
224001	Стратегийн нөөц хөрөнгө	-	40,948,800.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	-	2,052,385,090.00
I	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**-**	**87,745,676,849.49**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	**-**	**87,745,676,849.49**
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	6,680,288,471.44
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	52,810,545,908.90
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	6,030,976,863.66
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	-	22,223,865,605.49
III	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)**	**-**	**-**
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Монгол Улсын Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой нийт 117,353.9 сая төгрөгийн 135 алдаа[1] илэрснийг аудитын явцад санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэсэн.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой нийт 141,347.6 сая төгрөгийн зөрчил илэрч, 95.5 сая төгрөгийн зөрчилд 39 төлбөрийн акт тогтоож, 125,584.1 сая төгрөгийн зөрчилд 103 албан шаардлага хүргүүлж, 15,668.1 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах 108 зөвлөмжийг өгсөн.

Нийт илрүүлсэн алдаа, зөрчлөөс 141,347.6 сая төгрөгийн залруулагдаагүй зөрчил нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс 138,489.9 сая төгрөгөөр их тул “**Хязгаарлалттай”** дүгнэлт өглөө.

3.1 Эрхлэх асуудлын хүрээний харьяа байгууллагууд

Монгол Улсын Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 77 төсвийн захирагч нарын санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 51 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 26 байгууллагын санхүүгийн тайланд аудитын үе шатны ажлыг хэсэгчлэн гүйцэтгэсэн.

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд “Өөрчлөлтгүй” 43, “Хязгаарлалттай” 8 (*Онцгой байдлын ерөнхий газрын-ТТЗ, Стандарт, хэмжил зүйн газар-ТТЗ, Онцгой байдлын ерөнхий газрын ТШЗ, Стандарт, хэмжил зүйн газар-ТШЗ, ХАБҮЛЛ, Дорнод аймгийн Онцгой байдлын хэлтэс, Говьсүмбэр аймгийн Стандарт хэмжил зүйн хэлтэс, Алтанбулаг чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба*) дүгнэлт өгсөн.

Санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой нийт 104,204.0 сая төгрөгийн зөрчил илэрснээс 95.5 сая төгрөгийн зөрчилд 39 төлбөрийн акт тогтоон, 88,440.5 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах 95 албан шаардлага хүргүүлж, 15,668.1 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх 107 зөвлөмжийг өгсөн.

3.2 Төсвийн ерөнхийлөн захирагч:

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой нийт 37,634.0 сая төгрөгийн зөрчил[2] илэрснээс, 490.4 сая төгрөгийн 8 алдааг залруулж, 37,143.6 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 8 албан шаардлагыг хүргүүлж, 0.03 сая төгрөгийн 1 зөвлөмж өгсөн.

Нийцлийн аудиттай холбоотой нийт 60,000.0 сая төгрөгийн зөрчил илэрснээс, 60,000.0 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх 3 зөвлөмж өгсөн.

3.2.1 Албан шаардлага

1. Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын тайлант онд үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг 16,099.0 сая төгрөгөөр төлөвлөж, гүйцэтгэлээр 25,192.1 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлснээс 6,014.7 сая төгрөгийн давсан орлогыг зарцуулж, 3,078.4 сая төгрөгийг төвлөрүүлсэн нь орлогын төлөвлөлт үндэслэлгүй байгаатай холбоотой байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-т "Төсвийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй", 6.3.1-т “төсвийн орлого, зарлага, хөрөнгө, өр төлбөрийн гүйлгээг бууруулах бичилт хийхгүйгээр нийт дүнгээр нь төлөвлөж, тайлагнах;”, Сангийн сайдын 2022 оны А/282 дугаар тушаалаар баталсан хавсралт "Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах, тайлагнах, нягтлан бодох бүртгэлд тусгах, хяналт тавих журам"-ын 1.6-д "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч харьяа төсвийн байгууллагын үндсэн

[1] Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

[2] Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

үйл ажиллагааны орлогын төлөвлөгөөг бодитой тооцож төсөвт тусгуулах ба хэрэв үндэслэлгүй төлөвлөгөө батлуулсан нь нотлогдвол энэ журамд заасан зарцуулах эрх олгохгүй", 3.4-т "Энэ журмын 3.1.1-д заасан үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлого бүрдүүлэх зорилгоор дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхийг хориглоно", 3.4.2-т "Үндсэн үйл ажиллагааны буюу байгууллагын чиг үүргийг хэрэгжүүлэх явцад бий болдог жил бүр давтагдах шинжтэй тогтмол орлогыг төсөвт тусгагдахгүй орхигдуулах", 3.6-д “Энэ журмын 3.1.1-т заасан орлогыг сүүлийн 3 жилийн гүйцэтгэл болон 3.1.2-т заасан орлогын үндсэн үйл ажиллагаанд хамаарч үргэлжлэх байдлыг тус тус харгалзан төсвийн захирагчийн жилийн орлогын төлөвлөгөөг нэмэгдүүлнэ” гэсэн заалтуудтай тус тус нийцэхгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь</u>: Төсвийн төлөвлөлтийг өмнөх жилүүдийн гүйцэтгэл, судалгаа тооцоонд үндэслэн бодитой төлөвлөж байх, нэмэлт орлогыг сүүлийн 3 жилийн гүйцэтгэлийг харгалзан нэмэгдүүлж төлөвлөгөөгүй, бодитой тооцож төсөвт тусгуулаагүй зөрчлийг таслан зогсоох талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

2. Байгууллагын чиг үүргийг хэрэгжүүлэх явцад бий болдог жил бүр давтагдах шинжтэй тогтмол орлогыг төсөвт тусгаагүй, тайлант онд Онцгой тусгай хувцас, хэрэгслийн туршилт үйлдвэрлэлийн төв 121 дүгээр анги 2,446.6 сая төгрөгийн, Замын үүд чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба 55.7 сая төгрөгийн орлогыг нэмэлт санхүүжилтийн дансанд төвлөрүүлж зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3-т “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын төсвийн орлого, зарлагын зүй зохистой, үр ашигтай байдал, үр дүнгийн гүйцэтгэлийг хангаж, өөрт хамаарах төсвийн гүйцэтгэлийн биелэлтийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, болон Зөвлөл Засгийн газар, Улсын Их Хурлын өмнө бүрэн хариуцна.", 44 дүгээр зүйлийн 44.4-т "Туслах үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг төсвийн жилийн дундуур авсан бол түүний төсвийг нэмэлт төсөв хэлбэрээр, бусад тохиолдолд тухайн жилийн төсөвт тусган хэрэгжүүлнэ.", Сангийн сайдын 2022 оны А/282 дугаар тушаалаар баталсан "Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах, тайлагнах, нягтлан бодох бүртгэлд тусгах, хяналт тавих журам"-ын 3.4-т "Энэ журмын 3.1.1-д заасан үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлого бүрдүүлэх зорилгоор дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхийг хориглоно", 3.4.2-т "Үндсэн үйл ажиллагааны буюу байгууллагын чиг үүргийг хэрэгжүүлэх явцад бий болдог жил бүр давтагдах шинжтэй тогтмол орлогыг төсөвт тусгагдахгүй орхигдуулах" гэсэн заалтуудтай тус тус нийцэхгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь</u>: Байгууллагын чиг үүргийг хэрэгжүүлэх явцад бий болдог жил бүр давтагдах шинжтэй тогтмол орлогыг төсөвт тусгаагүй зөрчлийг таслан зогсоох талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

3. Стандарт, хэмжил зүйн байгууллагуудад Сангийн сайдын тушаалаар зарцуулах эрх олгосон 5,513.9 сая төгрөгийн давсан орлогоос 4,478.8 сая төгрөгийн орлого нь Монгол Улсын Шадар сайдын 2024 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдрийн 10 дугаар тушаалаар Стандарт, хэмжил зүйн салбараас үзүүлж байгаа ажил, үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээг шинэчлэн баталсантай холбоотойгоор нэмэгдсэн, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогод хамаарахааргүй байхад орлогод тооцон зарцуулсан.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.3-т “төсвийн гүйцэтгэлийг хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлж, тайлагнах;", Сангийн сайдын 2022 оны А/282 дугаар тушаалын хавсралт "Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах, тайлагнах, нягтлан бодох бүртгэлд тусгах, хяналт тавих журам"-ын 1.6-д "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч харьяа төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны орлогын төлөвлөгөөг бодитой тооцож төсөвт тусгуулах ба хэрэв үндэслэлгүй төлөвлөгөө батлуулсан нь нотлогдвол энэ журамд заасан зарцуулах эрх олгохгүй", 3.3-т "Үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогод дараах орлогыг хамааруулахгүй", 3.3.3-т "төрөөс иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээний үнэ, тарифт орсон өөрчлөлттэй холбоотойгоор нэмэгдсэн төлөвлөгөөт орлого" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь</u>: Төрөөс иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээний үнэ, тарифт орсон өөрчлөлттэй холбоотойгоор нэмэгдсэн төлөвлөгөөт орлогыг нэмэлт орлогод

тооцож зарцуулах эрх олгосон зөрчлийг таслан зогсоох талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

4. Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагууд тайлант онд гэрэл цахилгааны зардлаас 1.6 сая төгрөгийн, шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөрийн зардлаас 0.5 сая төгрөгийн, бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлсийн зардлаас 23.4 сая төгрөгийн, эм бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгслийн зардлаас 0.6 сая төгрөгийн, зочин төлөөлөгч хүлээн авах зардлаас 0.1 сая төгрөгийн, бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний хураамжийн зардлаас 47.6 сая төгрөгийн, улсын мэдээллийн маягт бэлтгэх зардлаас 0.9 сая төгрөгийн, бараа үйлчилгээний бусад зардлаас 123.1 сая төгрөгийн, хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх зардлаас 10.2 сая төгрөгийн, нийт 208.0 сая төгрөгийн зарлагын эдийн засгийн ангилал зөрчиж үндсэн хөрөнгө бэлтгэсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-т “санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх”, 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3-д “өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах;", 41 дүгээр зүйлийн 41.2.3-д “төсвийн гүйцэтгэлийг хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлж, тайлагнах;”, Сангийн сайдын 2023 оны 211 дүгээр тушаалаар баталсан "Төсвийн зарлагын эдийн засгийн ангилал", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах” гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зарлагын эдийн засгийн ангилал зөрчин урсгал зардлаас үндсэн хөрөнгө бэлтгэсэн зөрчлийг таслан зогсоож, төсвийг үндэслэлтэй төлөвлөх талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

5. Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын авлага дансны 18,605.0 сая төгрөгийн үлдэгдлээс 13,154.7 сая төгрөгийн төлөгдөөгүй авлагын үлдэгдэлтэй, өглөг дансны 67,727.9 сая төгрөгийн үлдэгдлээс 7,255.3 сая төгрөгийн төлөгдөөгүй өглөгийн үлдэгдэлтэй байгаа нь төсвийг зохистой удирдаагүйтэй холбоотой байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”; 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсвийг зохистой удирдаагүй, он дамнасан авлага, өглөгийг барагдуулаагүй зөрчлийг арилгах талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

6. Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн дуусаагүй барилга, байгууламжид бүртгэлтэй байгаа 4,862.9 сая төгрөгийн хөрөнгийн үлдэгдлээс Жаргалант сэргээн заслын төв 113 дугаар ангийн Зоогийн газрын барилгын өртгөөс 2018 онд дуусаагүй барилгад 143.0 сая төгрөгийг тусад нь тайлагнасан, Говьсүмбэр аймгийн Стандарт хэмжил зүйн газрын 2023 онд Мэргэжлийн хяналтын газраас хүлээн авсан 30.0 сая төгрөгийн барилгын зураг төсвийг дуусаагүй барилга, байгууламжид тус тус бүртгэсэн, өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтад бүртгэлээр хяналт тавиагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-т “өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх”, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 1-т "Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн эрх баригч нь өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтын байдалд өдөр тутам тавих дотоодын хяналтыг зохион байгуулж, түүний үр дүнг төрийн өмнө хариуцна.", 2-т "Өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтад бүртгэлээр тавих хяналт шалгалтыг тухайн хуулийн этгээдийн ерөнхий нягтлан бодогч хариуцна.", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 19.1-д “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн дотоод хяналтын бодлого, удирдлага, зохион байгуулалтыг аж ахуйн нэгж, байгууллагын эрх бүхий этгээд тодорхойлно.", 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч,

худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтад бүртгэлээр хяналт тавиагүй, дуусаагүй барилга, байгууламжид нэг төрлийн хөрөнгийн үнийг салгаж бүртгэсэн болон хөрөнгийн ангиллыг буруу бүртгэсэн зөрчлийг арилгах талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

7. Монгол Улсын Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна. Үүнд:

- Стандарт, хэмжил зүйн газрын Landcruiser-120 маркийн 15.0 сая төгрөгийн өртөгтэй 57-27 УБЧ улсын дугаартай тээврийн хэрэгсэл ослын улмаас 2017 оноос бүртгэлтэй байгаа, ашиглах боломжгүй болсон автомашины хохирлын асуудлыг хуулийн байгууллагад хандаж шийдвэрлүүлэх ажлыг зохион байгуулаагүй, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт хэрэгжүүлж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллаагүй;
- Стандарт, хэмжил зүйн газрын авлагын дансанд Акуатус ХХК-иас авах 10.5 сая төгрөгийн, Дэд бүтэц инженеринг ХХК-иас авах 17.8 сая төгрөгийн 5-6 жилийн насжилттай авлагыг барагдуулах тодорхой арга хэмжээ аваагүй;
- Онцгой байдлын газрын харьяа Жаргалант сэргээн засах төв 113 дугаар ангийн үндсэн хөрөнгөнд бүртгэлтэй 234.9 сая төгрөгийн үнэтэй зоогийн газрын барилгыг улсын комисс хүлээн авсан эсэх нь тодорхойгүй, Хот байгуулалт, хөгжлийн газрын Барилгын чанар аюулгүй байдлын хяналтын хэлтсийн 2021 оны дүгнэлтээр норм дүрмийн шаардлага хангахгүй болсон, ашиглах боломжгүйг тодорхойлсон дүгнэлттэй зэргээс шалтгаалан ашиглахгүй хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлүүлэхээр өмнөх оны аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй байна. .

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1-д “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн дотоод хяналтын бодлого, удирдлага, зохион байгуулалтыг аж ахуйн нэгж, байгууллагын эрх бүхий этгээд тодорхойлно.", 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;", Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн 5-д “осол, гэмтэл гарсан шалтгааныг тогтоож, хэрэв тодорхой этгээдийн буруугаас уг осол, гэмтэл гарсан бол Иргэний хуульд заасан журмаар хохирлыг арилгуулах", 67 дугаар зүйлийн 67.1-т "Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн эрх баригч нь өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтын байдалд өдөр тутам тавих дотоодын хяналтыг зохион байгуулж, түүний үр дүнг төрийн өмнө хариуцна.", 67.2-т "Өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтад бүртгэлээр тавих хяналт шалгалтыг тухайн хуулийн этгээдийн ерөнхий нягтлан бодогч хариуцна.", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/106 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам”-ын 19.1-т “Шалгагдагч этгээд аудитаар өгсөн зөрчил дутагдлыг арилгах, асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн зөвлөмжийн дагуу зохих ёсоор арга хэмжээ авч, залруулах ажлыг зохион байгуулсан байна.” гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Ашиглах боломжгүй болсон автомашины хохирлын асуудлыг хуулийн байгууллагад хандаж шийдвэрлүүлээгүй, авлагыг барагдуулах тодорхой арга хэмжээ авч ажиллаагүй, хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтын байдалд дотоодын хяналтыг хэрэгжүүлээгүй, ашиглалтгүй хөрөнгө бүртгэлтэй байгаа асуудлыг шийдвэрлэх талаар өмнөх оны аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй зөрчлийг арилгах талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

8. Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний 77 байгууллагын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар нийт 454 алдаа, зөрчил илэрснээс санхүүгийн тайлантай холбоотой 116,863.5 сая төгрөгийн 127 алдаа, 104,204.0 сая төгрөгийн 241 зөрчил, нийцлийн аудиттай холбоотой 336,393.9 сая төгрөгийн 86 зөрчил илэрснээс Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой 304,749.6 сая төгрөгийн 37 зөрчил, бусад хууль тогтоомжтой

холбоотой 31.6 сая төгрөгийн 49 зөрчил илэрсэн нь төсвийн ерөнхийлөн захирагчаас санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд болон хуулийн хэрэгжилтэд тавих дотоод хяналт хангалтгүй байгаатай холбоотой байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-т "санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх", 5.1.5-т "хариуцлагатай байх", 6 дугаар зүйлийн 6.6.1-д “төсвийн захирагч нь түүнийг томилсон байгууллага, албан тушаалтны өмнө, эсхүл дээд шатныхаа төсвийн захирагчийн өмнө төсвийн талаар хариуцлага хүлээдэг байх;”, 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-д “өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх”, 14 дүгээр зүйлийн 14.3-д “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын төсвийн орлого, зарлагын зүй зохистой, үр ашигтай байдал, үр дүнгийн гүйцэтгэлийг хангаж, өөрт хамаарах төсвийн гүйцэтгэлийн биелэлтийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, болон Зөвлөл Засгийн газар, Улсын Их Хурлын өмнө бүрэн хариуцна.”, 16 дугаар зүйлийн 16.5.6-д “дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх;” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

<u>*Шийдвэрлэсэн нь*</u>: Дотоод хяналтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлээгүй, аудитын шийдвэрийн хэрэгжилтийг бүрэн хангаагүй зөрчлийг таслан зогсоож, алдаа зөрчлийг 20-оос доошгүй хувиар бууруулах арга хэмжээг авах талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

3.2.2 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дараалаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлтэй холбоотой асуудал

<u>*Илрүүлэлт 1.*</u> Үндэсний итгэмжлэлийн төв, Говьсүмбэр аймгийн Онцгой байдлын газар нь арилжааны банкны харилцах дансанд ашиглагддаггүй 2 данс байршуулсан, тайлант оны эцэст 0.03 сая төгрөгийн үлдэгдлийг төвлөрүүлээгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 7.7-д "Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд төсвийн жил дуусахад төсвийн захирагчийн төсөв зарцуулах эрх нь дуусгавар болох бөгөөд төсвийн захирагчийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд татан төвлөрүүлнэ.", 35 дугаар зүйлийн 35.3-т "Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын зөвшөөрлөөр банканд тусдаа данс нээснээс бусад тохиолдолд төсөвт хамаарах бүх гүйлгээг Төрийн сангийн нэгдсэн дансаар гүйцэтгэнэ.", 35.4-т "Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бичгээр ирүүлсэн зөвшөөрөлгүйгээр банк аливаа төсвийн байгууллагад данс нээхийг хориглоно." гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

<u>*Өгсөн зөвлөмж*</u>: Төсөвт байгууллагуудын арилжааны банкны ашиглагддаггүй харилцах дансыг хаалгаж, үлдэгдэл мөнгөн хөрөнгийг байгууллагын төрийн сангийн дансанд төвлөрүүлэх

3.3. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэй холбоотой асуудал:

Монгол Улсын Шадар сайдын Шилэн дансны цахим системд хөрөнгийн болон урсгал зардалд тусгагдсан арга хэмжээний 60,000.0 сая төгрөгийн тендерийн 76 ерөнхий мэдээллийг хугацаа хоцроож байршуулсан.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.3-т "тендерийн баримт бичиг, тендер шалгаруулалтыг явуулах журам, тендерийн урилга, тендерт оролцохыг сонирхогчид тавих шалгуур үзүүлэлт, тендерт шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээлэл, шалгарсан болон шалгараагүй хуулийн үндэслэл, шалтгаан;" заалтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

<u>*Өгсөн зөвлөмж*</u>: Шилэн дансны цахим хуудсанд мэдээллийг үнэн зөв, хугацаанд нь бүрэн байршуулаагүй, алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх

3.4. Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд:

Шадар сайдын ажлын алба нь Засгийн хэрэг эрхлэх газрын даргын багцад хамаардаг, дотоод аудит, хяналтыг хэрэгжүүлэх нэгж байхгүйн улмаас эрхлэх асуудлын хүрээний

байгууллагуудад хяналт хэрэгжүүлээгүй, Замын үүд, Цагаан нуур, Алтанбулаг чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба, Үндэсний итгэмжлэлийн төв, Бүсчилсэн хөгжлийн үндэсний хүрээлэн УТҮГ-ын орон тооны бүтцэд дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтэн байхгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч төсвийн удирдлагын талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:", 14.2.10-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх" 14.2.12-т "эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх, чиг үүргийн давхардлыг арилгах, ажлын ачааллыг нягтруулах, бүтээмжийг дээшлүүлэх зорилгоор чиг үүрэг, зохион байгуулалтын бүтцийг батлагдсан орон тооны хязгаар, төсөвт багтаан шинэчлэн тогтоох" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

> _**Өгсөн зөвлөмж**_: Эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж, үр дүнг дээшлүүлэх, Замын үүд, Цагаан нуур, Алтанбулаг чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба, Үндэсний итгэмжлэлийн төв, Бүсчилсэн хөгжлийн үндэсний хүрээлэн УТҮГ-ын орон тооны бүтцэд дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтэн байхаар байгууллагын орон тооны бүтцийг шинэчлэн тогтоох

Чөлөөт бүс доторх газрыг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад ашиглуулах төсөл шалгаруулалтыг аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн газар зохион байгуулалтын болон чөлөөт бүс, хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг үндэслэн тухайн шатны Засаг дарга, чөлөөт бүсийн захирагч зохион байгуулахаар заасан боловч Замын үүд чөлөөт бүсийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг 2011 онд баталснаас хойш шинэчлэн боловсруулаагүй, Цагаан нуур, Алтанбулаг чөлөөт бүсийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулаагүй байна.

Засгийн газрын 2016 оны 10 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Газар эзэмшүүлэх, ашиглуулах төсөл сонгон шалгаруулах журам"-ын 3.1-т "улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар, эсхүл гадаад улс, олон улсын байгууллагын буцалтгүй тусламж, хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрт болон малчдын хоршоонд мал аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэхэд зориулж газрыг төсөл сонгон шалгаруулалтаар эзэмшүүлж, ашиглуулна" гэж заасан нь чөлөөт бүсийн газрыг төсөл сонгон шалгаруулалтаар иргэн, хуулийн этгээдэд ашиглуулах, эзэмшүүлэх боломжгүй байгаатай холбогдуулан 2022 оноос хойш чөлөөт бүсийн газар олголтыг зогсоосон байна.

Энэ нь Чөлөөт бүсийн тухай хуулийн 22.2-т "Чөлөөт бүс доторх газрыг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад ашиглуулах шийдвэрийг чөлөөт бүсийн захирагч гаргаж, түүний ажлын алба газар ашиглагчтай гэрээ байгуулах бөгөөд уг шийдвэрт ашиглах газрын хэмжээ, хугацааг тусгасан байна.", 22.4-т "Газар ашиглах эрхийг төсөл сонгон шалгаруулах, дуудлага худалдааны аль нэг хэлбэрийг ашиглан олгоно.", 24.1-д "Чөлөөт бүсийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг Засгийн газар батална.", Засгийн газрын 2016 оны 10 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт "Газар эзэмшүүлэх, ашиглах төсөл сонгон шалгаруулах журам"-ын 1.2-т "Газар эзэмшүүлэх, ашиглуулах төсөл шалгаруулалтыг аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн газар зохион байгуулалтын болон чөлөөт бүс, хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг үндэслэн тухайн шатны Засаг дарга, чөлөөт бүсийн захирагч зохион байгуулна.", 3.1-т "улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар, эсхүл гадаад улс, олон улсын байгууллагын буцалтгүй тусламж, хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрт болон малчдын хоршоонд мал аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэхэд зориулж газрыг төсөл сонгон шалгаруулалтаар эзэмшүүлж, ашиглуулна" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

> _**Өгсөн зөвлөмж**_: Замын үүд, Цагаан нуур, Алтанбулаг чөлөөт бүсийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулах, "Газар эзэмшүүлэх, ашиглах төсөл сонгон шалгаруулах журам"-д чөлөөт бүсийн газрыг төсөл сонгон шалгаруулалтаар иргэн, хуулийн этгээдэд ашиглуулах, эзэмшүүлэх боломжтой болгох талаар эрх бүхий байгууллагад хандаж шийдвэрлүүлэн, чөлөөт бүсэд газар олголтыг эрчимжүүлэх

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2025 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

4.1. Аудитаар Монгол Улсын Шадар сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой нийт 117,353.9 сая төгрөгийн 135 алдаа илэрснийг аудитын явцад санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэсэн.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруула агүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Монгол Улсын Шадар сайд	8	490.4		-	8	490.4	8	490.4	-	-	-	-
Шадар сайдын харьяа байгууллагууд												
Бүсчилсэн хөгжлийн үндэсний хүрээлэн УТҮГ	5	60,317.6		-	5	60,317.6	5	60,317.6				
Үндэсний итгэмжлэлийн төв	4	30.3		-	4	30.3	4	30.3				
Цагааннуур чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба	1	2.9		-	1	2.9	1	2.9				
Алтанбулаг чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба	6	728.0	3	213.1	3	514.9	6	728.0				
Дүн	**24**	**61,569.2**	**3**	**213.1**	**21**	**61,356.0**	**24**	**61,569.2**				
Онцгой байдлын ерөнхий газар												
Онцгой байдлын ерөнхий газрын ТТЗ	8	3,455.9		-	8	3,455.9	8	3,455.9	-	-	-	-
Онцгой байдлын ерөнхий газар ТШЗ	4	39,546.0		-	4	39,546.0	4	39,546.0	-	-	-	-
Уул уурхайн аврах 09 дүгээр анги	1	248.3		-	1	248.3	1	248.3	-	-	-	-
112 дугаар анги	1	50.0		-	1	50.0	1	50.0	-	-	-	-
Ар талын 115 дугаар анги	2	295.7		-	2	295.7	2	295.7	-	-	-	-
Аврагч биеийн тамир, техник-спорт хороо 120 дугаар анги	1	90.6		-	1	90.6	1	90.6	-	-	-	-
Онцгой тусгай хувцас, хэрэгслийн туршилт үйлдвэрлэлийн төв 121 дүгээр анги	1	49.0		-	1	49.0	1	49.0	-	-	-	-
Ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, судалгаа, туршилт үйлдвэрийн төв 123 дугаар анги	3	52.4		-	3	52.4	3	52.4	-	-	-	-
185 дугаар анги	5	2,587.8		-	5	2,587.8	5	2,587.8	-	-	-	-
Гамшиг судлалын хүрээлэн	1	135.2		-	1	135.2	1	135.2	-	-	-	-
Үндэсний аврах бригад	1	63.4		-	1	63.4	1	63.4	-	-	-	-
Сонгинохайрхан дүүргийн ОБХ	1	1.9		-	1	1.9	1	1.9	-	-	-	-
Сүхбаатар дүүргийн ОБХ	3	90.7	1	1.2	2	89.5	3	90.7	-	-	-	-
Хан-Уул дүүргийн ОБХ	1	540.5		-	1	540.5	1	540.5	-	-	-	-
Чингэлтэй дүүргийн ОБХ	1	2.1		-	1	2.1	1	2.1	-	-	-	-
Багахангай дүүргийн ОБХ	1	7.5		-	1	7.5	1	7.5	-	-	-	-
Налайх дүүргийн ОБХ	4	66.8		-	4	66.8	4	66.8	-	-	-	-

Багануур дүүргийн ОБХ	4	297.1	1	0.4	3	296.8	4	297.1	-	-	-	-
Баянгол дүүргийн ОБХ	2	10.9		-	2	10.9	2	10.9	-	-	-	-
Баянзүрх дүүргийн ОБХ	1	2.7		-	1	2.7	1	2.7	-	-	-	-
Архангай аймгийн ОБХ	2	20.4	1	2.4	1	18.0	2	20.4	-	-	-	-
Баян-Өлгий аймгийн ОБГ	1	80.7		-	1	80.7	1	80.7	-	-	-	-
Булган аймгийн ОБГ	2	16.7	2	16.7		-	2	16.7	-	-	-	-
Говь-Алтай аймгийн ОБГ	1	2.7	1	2.7		-	1	2.7	-	-	-	-
Дорноговь аймгийн ОБГ	4	1,479.2		-	4	1,479.2	4	1,479.2	-	-	-	-
Дорнод аймгийн ОБГ	1	54.2	1	54.2		-	1	54.2	-	-	-	-
Дундговь аймгийн ОБГ	1	19.5		-	1	19.5	1	19.5	-	-	-	-
Өмнөговь аймгийн ОБГ	2	12.3		-	2	12.3	2	12.3	-	-	-	-
Сүхбаатар аймгийн ОБГ	2	25.2		-	2	25.2	2	25.2	-	-	-	-
Төв аймгийн ОБГ	2	55.2		-	2	55.2	2	55.2	-	-	-	-
Ховд аймгийн ОБГ	2	116.8	1	19.7	1	97.1	2	116.8	-	-	-	-
Хөвсгөл аймгийн ОБГ	1	12.0	1	12.0		-	1	12.0	-	-	-	-
Дүн	**67**	**49,489.7**	**9**	**109.2**	**58**	**49,380.4**	**67**	**49,489.7**	-	-	-	-
Стандарт, хэмжил зүйн газар												
Стандарт, хэмжил зүйн газрын ТТЗ	5	2,202.8	1	102.5	4	2,100.3	5	2,202.8	-	-	-	-
Стандарт, хэмжил зүйн газар ТШЗ	4	3,442.2		-	4	3,442.2	4	3,442.2	-	-	-	-
ХАБҮЛЛ	4	49.6	4	49.6		-	4	49.6	-	-	-	-
Баянхонгор аймаг дахь СХЗХ	1	14.1	1	14.1		-	1	14.1	-	-	-	-
Булган аймаг дахь СХЗХ	1	0.3		-	1	0.3	1	0.3	-	-	-	-
Говь-Алтай аймаг дахь СХЗХ	1	2.5		-	1	2.5	1	2.5	-	-	-	-
Говьсүмбэр аймаг дахь СХЗХ	7	356.8		-	7	356.8	7	356.8	-	-	-	-
Дархан-Уул аймаг дахь СХЗХ	1	5.3		-	1	5.3	1	5.3	-	-	-	-
Дорноговь аймаг дахь СХЗХ	3	64.3		-	3	64.3	3	64.3	-	-	-	-
Дундговь аймаг дахь СХЗХ	1	0.5	1	0.5		-	1	0.5	-	-	-	-
Орхон аймаг дахь СХЗХ	1	5.7		-	1	5.7	1	5.7	-	-	-	-
Өвөрхангай аймаг дахь СХЗХ	3	2.7	1	0.1	2	2.7	3	2.7	-	-	-	-
Өмнөговь аймаг дахь СХЗХ	2	22.0	2	22.0		-	2	22.0	-	-	-	-
Сэлэнгэ аймаг дахь СХЗХ	1	2.6		-	1	2.6	1	2.6	-	-	-	-
Төв аймаг дахь СХЗХ	6	50.3	1	0.6	5	49.8	6	50.3	-	-	-	-
Увс аймаг дахь СХЗХ	1	0.1	1	0.1	-	-	1	0.1	-	-	-	-
Хөвсгөл аймаг дахь СХЗХ	1	54.0	1	54.0	-	-	1	54.0	-	-	-	-
Хэнтий аймаг дахь СХЗХ	1	19.2	1	19.2	-	-	1	19.2	-	-	-	-
Дүн	**44**	**6,295.1**	**14**	**262.6**	**30**	**6,032.5**	**44**	**6,295.1**	-	-	-	-
НИЙТ ДҮН	**135**	**117,353.9**	**26**	**584.9**	**109**	**116,769.0**	**135**	**117,353.9**				

4.2. Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой нийт 141,347.6 сая төгрөгийн зөрчил илэрч, 95.5 сая төгрөгийн зөрчилд 39 төлбөрийн акт тогтоож, 125,584.1 сая төгрөгийн зөрчилд 103 албан шаардлага хүргүүлж, 15,668.1 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах 108 зөвлөмжийг өгсөн.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс							
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо
Монгол Улсын Шадар сайд	9	37,143.6		-	8	37,143.6	1	-	-	-
Шадар сайдын харьяа байгууллагууд										
Бүсчилсэн хөгжлийн үндэсний хүрээлэн УТҮГ	7	60,236.2		-	5	60,184.5	2	51.7		
Үндэсний итгэмжлэлийн төв	15	1,419.1	1	10.0	11	1,363.5	3	45.7		
Замын үүд чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба	3	1,008.7		-	2	58.9	1	949.8		
Цагааннуур чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба	5	78.3	1	0.4	2	66.8	2	11.1		
Алтанбулаг чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба	4	121.4		-	2	111.7	2	9.8		
Дүн	**45**	**100,007.4**	**2**	**10.4**	**30**	**98929.0**	**11**	**1068.01**	-	-
Онцгой байдлын ерөнхий газар										
Онцгой байдлын ерөнхий газрын ТТЗ	6	5,146.0		-	2	1,557.9	4	3,588.1	-	-
Онцгой байдлын ерөнхий газар ТШЗ	15	25,748.1	1	7.5	7	20,535.4	7	5,205.2	-	-
Уул уурхайн аврах 09 дүгээр анги	3	466.7		-	1	193.9	2	272.8	-	-
Агаараас эрэн хайх, аврах 111 дүгээр анги	4	3,061.6		-		-	4	3,061.6	-	-
112 дугаар анги	3	3.7		-	1	1.5	2	2.2	-	-
Жаргалант сэргээн заслын төв 113 дугаар анги	1	1.3	1	1.3	-	-		-	-	-
Ар талын 115 дугаар анги	3	128.1	1	1.7	-	-	2	126.5	-	-
Аврагч биеийн тамир, техник-спорт хороо 120 дугаар анги	3	23.2	-	-	1	10.5	2	12.7	-	-
Онцгой тусгай хувцас, хэрэгслийн туршилт үйлдвэрлэлийн төв 121 дүгээр анги	1	0.3	1	0.3	-	-	-	-	-	-
Ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, судалгаа, туршилт үйлдвэрийн төв 123 дугаар анги	2	22.7	-	-	-	-	2	22.7	-	-
179 дүгээр анги	4	62.7	1	2.6	1	3.9	2	56.2	-	-
185 дугаар анги	5	99.7	1	3.3	1	1.7	3	94.8	-	-
Гамшиг судлалын хүрээлэн	2	0.3	1	0.3	-	-	1	-	-	-
Үндэсний аврах бригад	3	1,521.4	-	-	1	1,432.3	2	89.1	-	-

Нийслэлийн ОБГ	3	81.2	-	-	2	81.2	1	-	-	-
Сонгинохайрхан дүүргийн ОБХ	3	62.7	1	2.4	2	60.3	-	-	-	-
Сүхбаатар дүүргийн ОБХ	3	42.2	1	2.1	2	40.1	-	-	-	-
Хан-Уул дүүргийн ОБХ	4	61.0	2	4.3	1	42.4	1	14.3	-	-
Чингэлтэй дүүргийн ОБХ	3	33.2	1	1.3	1	31.9	1	-	-	-
Налайх дүүргийн ОБХ	2	20.5		-	1	20.5	1	-	-	-
Багануур дүүргийн ОБХ	1	0.4	1	0.4	-	-		-	-	-
Баянгол дүүргийн ОБХ	3	30.6	1	1.7	1	22.3	1	6.5	-	-
Баянзүрх дүүргийн ОБХ	3	31.4	1	1.1	1	27.5	1	2.8	-	-
Архангай аймгийн ОБГ	4	6.7	1	0.3	3	6.4	-	-	-	-
Баянхонгор аймгийн ОБГ	2	67.1	-	-	2	67.1	-	-	-	-
Баян-Өлгий аймгийн ОБГ	2	12.8	-	-	1	1.9	1	10.9	-	-
Булган аймгийн ОБГ	8	123.5	2	2.5	2	7.3	4	113.7	-	-
Говь-Алтай аймгийн ОБГ	2	1.4	2	1.4	-	-	-	-	-	-
Говьсүмбэр аймгийн ОБГ	2	12.0	1	4.8	-	-	1	7.2	-	-
Дархан-Уул аймгийн ОБГ	2	10.8	1	9.2	-	-	1	1.6	-	-
Дорнод аймгийн ОБГ	3	288.1	-	-	1	181.8	2	106.3	-	-
Дундговь аймгийн ОБГ	1	1.9	-	-	1	1.9	-	-	-	-
Орхон аймгийн ОБГ	6	49.5	1	3.9	2	11.4	3	34.2	-	-
Өвөрхангай аймгийн ОБГ	1	792.6	-	-	-	-	1	792.6	-	-
Өмнөговь аймгийн ОБГ	4	34.1	-	-	3	34.1	1	-	-	-
Сүхбаатар аймгийн ОБГ	2	7.0	-	-	-	-	2	7.0	-	-
Сэлэнгэ аймгийн ОБГ	5	47.5	-	-	4	47.5	1	-	-	-
Төв аймгийн ОБГ	7	25.6	1	0.7	2	8.3	4	16.6	-	-
Ховд аймгийн ОБГ	2	45.5	-	-	1	26.0	1	19.5	-	-
Хөвсгөл аймгийн ОБГ	2	2.5	1	2.5	-	-	1	-	-	-
Хэнтий аймгийн ОБГ	1	25.0		-	1	25.0	-	-	-	-
Дүн	**136**	**38,202.5**	**25**	**55.6**	**50**	**24,496.9**	**61**	**13,650.0**	**-**	**-**
Стандарт, хэмжил зүйн газар										
Стандарт, хэмжил зүйн газрын ТТЗ	6	1,108.8	-	-	3	518.0	3	590.8	-	-
Стандарт, хэмжил зүйн газар ТШЗ	15	1,665.0	4	12.0	4	1,390.3	7	262.7	-	-
ХАБҮЛЛ	9	237.2	3	7.2	3	221.7	3	8.3	-	-
Булган аймаг дахь СХЗХ	1	3.8	-	-	-	-	1	3.8	-	-
Говь-Алтай аймаг дахь СХЗХ	1	1.6	-	-	-	-	1	1.6	-	-
Говьсүмбэр аймаг дахь СХЗХ	10	17.8	2	0.7	4	16.1	4	1.0	-	-
Дархан-Уул аймаг дахь СХЗХ	1	1.6	1	1.6	-	-	-	-	-	-
Дорноговь аймаг дахь СХЗХ	1	2.8	-	-	-	-	1	2.8	-	-
Дорнод аймаг дахь СХЗХ	1	1.5	-	-	1	1.5	-	-	-	-
Дундговь аймаг дахь СХЗХ	4	2.5	-	-	3	1.0	1	1.5	-	-

Орхон аймаг дахь СХЗХ	3	7.5	-	-	2	7.5	1	-	-	-
Өмнөговь аймаг дахь СХЗХ	9	63.2	1	6.9	1	12.2	7	44.1	-	-
Сүхбаатар аймаг дахь СХЗХ	1	1.5		-	1	1.5	-	-	-	-
Сэлэнгэ аймаг дахь СХЗХ	2	3.1	1	1.0	1	2.1	-	-	-	-
Төв аймаг дахь СХЗХ	2	0.7	-	-	-	-	2	0.7	-	-
Хөвсгөл аймаг дахь СХЗХ	4	17.7	-	-	-	-	4	17.7	-	-
Хэнтий аймаг дахь СХЗХ	1	1.5	-	-	1	1.5	-	-	-	-
Дүн	**71**	**3,137.7**	**12**	**29.5**	**24**	**2,173.3**	**35**	**934.9**	**-**	**-**
НИЙТ ДҮН	**250**	**141,347.6**	**39**	**95.5**	**103**	**125,584.1**	**108**	**15,668.1**		

4.3 АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудиттай холбоотой нийт 396,394.0 сая төгрөгийн зөрчил илэрснээс, 12,227.2 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах 32 албан шаардлагыг хүргүүлж, 384,166.8 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх 57 зөвлөмж өгсөн.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс							
			Төлбөрийн акт				Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо			Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил										
Монгол Улсын Шадар сайд	1	60,000.0						-	1	60,000.0
Шадар сайдын харьяа байгууллагууд										
Бүсчилсэн хөгжлийн үндэсний хүрээлэн УТҮГ	1	227,922.2			-	-	-	-	1	227,922.2
Үндэсний итгэмжлэлийн төв	1	2,413.1			-	-	-	-	1	2,413.1
Замын үүд чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба	1	812.3	-	-			-	-	1	812.3
Цагааннуур чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба	1	207.8	-	-			-	-	1	207.8
Алтанбулаг чөлөөт бүсийн захирагчийн ажлын алба	1	404.2			-	-	1	404.2		-
Дүн	**6**	**291,759.6**			**-**	**-**	**1**	**404.2**	**5**	**291,355.4**
Онцгой байдлын ерөнхий газар										
Онцгой байдлын ерөнхий газрын ТШЗ	1	17,191.6	-	-	-	-			1	17,191.6
Уул уурхайн аврах 09 дүгээр анги	1	2,112.0	-	-	-	-			1	2,112.0
Агаараас эрэн хайх, аврах 111 дүгээр анги	1	6,619.0	-	-	-	-			1	6,619.0
112 дугаар анги	1	1,431.8	-	-	-	-			1	1,431.8
Жаргалант сэргээн заслын төв 113 дугаар анги	1	2,982.5	-	-	-	-			1	2,982.5
Ар талын 115 дугаар анги	1	8,819.9	-	-	-	-			1	8,819.9

Шуурхай удирдлага, зарлан мэдээллийн төв 119 дүгээр анги	1	958.5	-	-	-	-			1	958.5
Аврагч биеийн тамир, техник-спорт хороо 120 дугаар анги	1	686.3	-	-	-	-			1	686.3
Онцгой тусгай хувцас, хэрэгслийн туршилт үйлдвэрлэлийн төв 121 дүгээр анги	1	5,025.7	-	-	-	-			1	5,025.7
Ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, судалгаа, туршилт үйлдвэрийн төв 123 дугаар анги	1	1,446.5	-	-	-	-			1	1,446.5
179 дүгээр анги	1	1,109.1	-	-	-	-			1	1,109.1
185 дугаар анги	1	2,116.6	-	-	-	-			1	2,116.6
Гамшиг судлалын хүрээлэн	1	135.2	-	-	-	-			1	135.2
Үндэсний аврах бригад	1	38.4	-	-	-	-			1	38.4
Сонгинохайрхан дүүргийн ОБХ	1	245.2	-	-	-	-			1	245.2
Сүхбаатар дүүргийн ОБХ	1	1,105.0	-			-	-	-	1	1,105.0
Баянзүрх дүүргийн ОБХ	1	335.4			-	-	1	335.4		-
Архангай аймгийн ОБГ	1	-			-	-	1	-		-
Баян-Өлгий аймгийн ОБГ	1	35.5			-	-	-	-	1	35.5
Говьсүмбэр аймгийн ОБГ	1	95.4			-	-	-	-	1	95.4
Дархан-Уул аймгийн ОБГ	1	118.4			-	-	-	-	1	118.4
Дундговь аймгийн ОБГ	1	-			-	-	-	-	1	-
Өмнөговь аймгийн ОБГ	1	1,461.2			-	-	1	1,461.2		-
Дүн	**23**	**54,069.2**			**-**	**-**	**3**	**1,796.6**	**20**	**52,272.6**
Стандарт, хэмжил зүйн газар										
Стандарт, хэмжил зүйн газар ТТЗ	1	-			-	-	1	-		-
Стандарт, хэмжил зүйн газар ТШЗ	1	18,291.9			-	-	-	-	1	18,291.9
ХАБҮЛЛ	1	284.9			-	-	1	284.9		-
Баян-Өлгий аймаг дахь СХЗХ	1	36.4			-	-	-	-	1	36.4
Баянхонгор аймаг дахь СХЗХ	1	14.1			-	-	-	-	1	14.1
Говьсүмбэр аймаг дахь СХЗХ	1	201.0			-	-	1	201.0		-
Дархан-Уул аймаг дахь СХЗХ	1	49.4			-	-	-	-	1	49.4
Төв аймаг дахь СХЗХ	1	-			-	-	1	-		-
Увс аймаг дахь СХЗХ	1	43.1			-	-	-	-	1	43.1
Дүн	**9**	**18,920.9**			**-**	**-**	**4**	**485.9**	**5**	**18,434.9**
НИЙТ ДҮН	**38**	**364,749.64**			**-**	**-**	**8**	**2,686.7**	**30**	**362,062.9**
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил										
Монгол Улсын Шадар сайд	2	-			-	-	-	-	2	-
Шадар сайдын харьяа байгууллагууд										
Бүсчилсэн хөгжлийн үндэсний хүрээлэн УТҮГ	1	270.2			-	-	1	270.2	-	-
Үндэсний итгэмжлэлийн төв	1	-			-	-	-	-	1	-
Дүн	**4**	**270.2**			**-**	**-**	**1**	**270.2**	**3**	**-**
Онцгой байдлын ерөнхий газар										
Онцгой байдлын ерөнхий газрын ТТЗ	1	4,167.2			-	-	1	4,167.2	-	-

Онцгой байдлын ерөнхий газар ТШЗ	2	21,586.3	-	-	1	1,275.8	1	20,310.5
Агаараас эрэн хайх, аврах 111 дүгээр анги	1	49.4	-	-	1	49.4	-	-
112 дугаар анги	1	130.0	-	-	1	130.0	-	-
Ар талын 115 дугаар анги	3	1,062.5	-	-	1	300.0	2	762.5
Аврагч биеийн тамир, техник-спорт хороо 120 дугаар анги	1	-	-	-	-	-	1	-
Онцгой тусгай хувцас, хэрэгслийн туршилт үйлдвэрлэлийн төв 121 дүгээр анги	1	935.1	-	-	1	935.1	-	-
Ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, судалгаа, туршилт үйлдвэрийн төв 123 дугаар анги	1	80.0	-	-	1	80.0	-	-
185 дугаар анги	1	785.0	-	-	1	785.0	-	-
Гамшиг судлалын хүрээлэн	2	69.7	-	-	1	69.7	1	-
Нийслэлийн ОБГ	2	153.2	-	-	-	-	2	153.2
Сонгинохайрхан дүүргийн ОБХ	2	211.9	-	-	-	-	2	211.9
Сүхбаатар дүүргийн ОБХ	2	142.3	-	-	1	142.3	1	-
Хан-Уул дүүргийн ОБХ	2	254.6	-	-	1	254.6	1	-
Чингэлтэй дүүргийн ОБХ	2	94.6	-	-	-	-	2	94.6
Багахангай дүүргийн ОБХ	1	-	-	-	-	-	1	-
Налайх дүүргийн ОБХ	3	98.8	-	-	1	50.0	2	48.8
Багануур дүүргийн ОБХ	2	73.1	-	-	1	73.1	1	-
Баянгол дүүргийн ОБХ	2	118.9	-	-	-	-	2	118.9
Баянзүрх дүүргийн ОБХ	2	116.0	-	-	-	-	2	116.0
Говь-Алтай аймгийн ОБГ	2	21.6	-	-	2	21.6	-	-
Дархан-Уул аймгийн ОБГ	1	130.7	-	-	1	130.7	-	-
Дундговь аймгийн ОБГ	1	22.7	-	-	1	22.7	-	-
Сэлэнгэ аймгийн ОБГ	1	99.1	-	-	1	99.1	-	-
Ховд аймгийн ОБГ	1	170.0	-	-		-	1	170.0
Дүн	**40**	**30,572.7**	**-**	**-**	**18**	**8,586.4**	**22**	**21,986.3**
Стандарт, хэмжил зүйн газар								
Стандарт, хэмжил зүйн газар ТШЗ	5	703.5	-	-	4	586.0	1	117.5
ХАБҮЛЛ	1	97.8	-	-	1	97.8	-	-
Говь-Алтай аймаг дахь СХЗХ	1	-	-	-	-	-	1	-
Дүн	**7**	**801.3**	**-**	**0**	**5**	**683.8**	**2**	**117.5**
Нийт дүн	**51**	**31,644.3**	**-**	**0**	**24**	**9,540.5**	**27**	**22,103.8**
НИЙТ ДҮН	**89**	**396,394.0**	**-**	**-**	**32**	**12,227.2**	**57**	**384,166.8**

5. ТӨСВИЙН ЗАХИРАГЧИЙН АНГИЛЛААР АУДИТАД ХАМРАГДСАН БАЙДАЛ БА САНАЛ ДҮГНЭЛТИЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Өөрчлөлтгүй	Өөрчлөлттэй		
			Санал дүгнэлт гаргасан	Аудитын үе шатны ажлыг хэсэгчлэн гүйцэтгэсэн	Аудит хийгдээгүй		Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
1	ТШЗ	73	49	24	-	43	6	-	-
2	ТӨҮГ	1	-	1	-	-	-	-	-
3	ТТЗ	2	2	-	-	-	2	-	-
4	ТЕЗ	1	1	-	-	-	1	-	-
Нийт		**77**	**52**	**25**	**-**	**43**	**9**	**-**	**-**